

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

LGD.410.005.03.2019

Pani Barbara Aziukiewicz
Prezes
Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami w Polsce
Oddział w Słupsku
ul. Pawła Włodkowica 17, 76-200 Słupsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/066 Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miast

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Słupsku, ul. Pawła Włodkowica 17, 76-200 Słupsk
Kierownik jednostki kontrolowanej	Barbara Aziukiewicz, Prezes Zarządu Oddziału, od 23.04.2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wykonywanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi)
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2017 r. do czasu zakończenia kontroli ¹ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem
Podstawa prawna podjęcia kontroli	art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontroler	1. Piotr Lewandowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LGD/61/2019 z dnia 30.04.2019 r. (akta kontroli str.1-16)

¹ czynności kontrolne zakończono w dniu 11.06.2019 r.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą prowadzone przez Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami w Polsce Oddział w Słupsku (dalej: „TOZ”) Schronisko dla zwierząt w Słupsku (dalej: „Schronisko”) podejmowało, zgodnie z zawartymi z Miastem Słupsk (dalej: „Miasto”) umowami, działania mające na celu udzielanie pomocy rannym dzikim zwierzętom z terenu Miasta. W ramach Schroniska funkcjonował gabinet weterynarii, w którym udzielano pomocy rannym dzikim zwierzętom, a w przypadku konieczności dokonywano eutanazji. Prowadzony w Schronisku Rejestr Interwencji nie zawierał informacji czy zwierzę należy do gatunku objętego ochroną oraz nie zawsze zamieszczano w nim informację o dalszym losie zwierzęcia dzikiego, którego dotyczyła interwencja. TOZ nie prowadził działań w zakresie długotrwałego leczenia i rehabilitacji zwierząt, a udzielana dzikim rannym zwierzętom pomoc miała charakter doraźny, tj. zwierzę po udzieleniu pomocy wypuszczane było do środowiska naturalnego, przekazywane do ośrodków rehabilitacji (kilka przypadków) lub poddawane eutanazji. Zgodnie z regulaminem Schroniska, usypiania dzikich zwierząt dokonywano w przypadkach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Wykonywanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi)

Opis stanu faktycznego

Schronisko w okresie objętym kontrolą prowadzone było przez TOZ na podstawie umów pomiędzy Miastem Słupsk a TOZ z dnia 31.12.2015 r.⁶ oraz z dnia 28.08.2018 r.⁷ Przedmiotem wymienionych umów była realizacja zadania publicznego pod tytułem odpowiednio: „Zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym i zapobieganie bezdomności zwierząt poprzez prowadzenie schroniska dla zwierząt w okresie od 01.01.2016 r. do 30.06.2018 r.” oraz „Zapewnienie opieki nad bezdomnymi zwierzętami i zapobieganie bezdomności zwierząt poprzez prowadzenie schroniska dla zwierząt w Słupsku w okresie od 01.09.2018 r. do 31.08.2019 r.”

W ramach umowy wykonawca zobowiązał się do realizacji zadania publicznego zgodnie z ofertą, umową i obowiązującymi przepisami prawa.

W ramach oferty na okres od 01.01.2016 r. do 31.08.2018 r. TOZ zobowiązał się m.in. do pomocy rannym dzikim zwierzętom na terenie miasta w zakresie udzielania pomocy weterynaryjnej lub eutanazji oraz wypłaszania zwierząt dzikich z obrębu miasta. Jako jeden z zakładanych celów realizacji zadania publicznego oraz sposobu ich realizacji wymieniono zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 122, ze zm.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Umowa nr 44/GKIOŚ/2015 zawarta na okres od 01.01.2016 r. do 30.06.2018 r., przedłużona aneksem do 31.08.2018 r.

⁷ Umowa nr 1/GKIOŚ zawarta na okres od 1.09.2018 r. do 31.08.2019 r.

W ramach oferty obejmującej realizację wyżej wymienionego zadania publicznego w okresie od 01.09.2018 r. do 31.08.2019 r. TOZ zobowiązał się m.in. do pomocy zwierzętom dzikim w zakresie zgodnym z obowiązującymi przepisami, w tym pomocy weterynaryjnej dla zwierząt po wypadkach komunikacyjnych oraz przepłaszania zwierząt dzikich z terenu miasta. Jako jeden z zakładanych celów realizacji zadania publicznego oraz sposobu ich realizacji wymieniono zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej. W obu wymienionych wyżej umowach nie określono standardu świadczenia usługi w zakresie całodobowej opieki weterynaryjnej w tym czasie od momentu przyjęcia zgłoszenia o rannym zwierzęciu do chwili udzielenia pomocy przez weterynarza.

(akta kontroli str.61-120)

W ramach prowadzonego Schroniska TOZ nie prowadził rehabilitacji dzikich zwierząt. Jak wyjaśniła Prezes TOZ (dalej: „Prezes”), leczenie zwierząt dzikich odbywa się w niezbędnym zakresie w gabinetach weterynaryjnych i ogranicza się do podania środków wzmacniających, przeciwbólowych lub usypiających. Zwierzęta dzikie przebywają na terenie Schroniska jedynie w celu oględzin stanu zdrowia zwierzęcia, które uległo wypadkowi. Prezes wyjaśniła ponadto, że w Schronisku nie ma pisemnych procedur w zakresie postępowania ze zwierzętami dzikimi. Zwyczajowo przyjęto następujący sposób postępowania: Po zgłoszeniu telefonicznym dotyczącym rannego zwierzęcia, na miejsce zdarzenia jedzie pracownik Schroniska, który ustala, czy zwierzę potrzebuje pomocy lekarza weterynarii. Jeśli pracownik uzna, że o losie zwierzęcia musi zdecydować lekarz weterynarii, zabiera je do Schroniska. Istotny jest jednak gabaryt zwierzęcia. Jeśli jest to małe zwierzę, np. ptak lub jeź, to umieszczane jest w specjalnym, przeznaczonym do tego celu transporterze, jeśli interwencja dotyczy dużego zwierzęcia, np. sarny lub dzika, to – w takich przypadkach starano się, żeby to lekarz weterynarii dotarł na miejsce zdarzenia. Poszkodowane zwierzę w Schronisku czeka na badanie lekarskie lub jest przewożone do Przychodni Weterynaryjnej.

Ponadto, odnośnie współpracy z ośrodkami rehabilitacji zwierząt, Prezes wyjaśniła, że początkowo przez pewien okres współpracowano z Fundacją Dzikie Azyl w Kobylnicy oraz Ośrodkiem Rehabilitacji Ptaków Drapieżnych w Warcinie. Niestety, współpraca z Fundacją Dzikie Azyl nie jest kontynuowana, zdaniem Prezes z przyczyn niezależnych od TOZ. Natomiast TOZ nadal współpracuje z Ośrodkiem w Warcinie (bez skutków finansowych dla TOZ). W ramach tej współpracy przekazano do Ośrodka w Warcinie dwie pustułki oraz jednego trzmielojada. Z innymi ośrodkami nie podejmowano współpracy. Ponadto z wyjaśnień wynika, że w dniu 29.05.2017 r. nawiązano kontakt z Pomorskim Ośrodkiem Rehabilitacji Dzikich Zwierząt „Ostoja” w Pomieczyźnie.

(akta kontroli str.423, 428-436, 469-470)

W okresie objętym kontrolą Schronisko zatrudniało lekarza weterynarii⁸ oraz dwoje techników weterynarii. W ramach Schroniska prowadzony jest gabinet weterynaryjny, ujęty w ewidencji zakładów leczniczych dla zwierząt, prowadzonej przez Radę Kaszubsko-Pomorskiej Izby Lekarsko-Weterynaryjnej pod numerem 537/03/01/2210 z dnia 23.06.2016 r.

⁸ W wymiarze ¾ etatu.

Prezes wyjaśniła, że opieka weterynaryjna w schronisku dla zwierząt w Słupsku jest kilkustopniowa:

- lekarz weterynarii zatrudniony w Schronisku jest dostępny do dyspozycji pracowników Schroniska przez całą dobę,
- dwoje technicy weterynarii, którzy wspierają działania lekarza weterynarii, w razie potrzeby są dostępni całodobowo (nie posiadają uprawnień do dokonywania eutanazji),
- od 2016 r. ze Schroniskiem współpracują lekarze zewnętrznej przychodni weterynaryjnej. W ramach tej współpracy udzielana jest całodobowa pomoc weterynaryjna, gdy zachodzi konieczność podjęcia natychmiastowych działań dla dobra zwierzęcia,
- w celu zapewnienia całodobowej opieki w sytuacji konieczności podjęcia natychmiastowych działań, TOZ dokonał rozeznania wśród przychodni całodobowych i ustalono, że Schronisko skorzysta z pomocy całodobowej takiej przychodni w Ustce (dotychczas nie było takiej potrzeby).

(akta kontroli str.153-160,428-436)

W trakcie oględzin przeprowadzonych w Schronisku stwierdzono, że prowadzony w nim gabinet weterynaryjny wyposażony jest m.in. w: lodówkę do przechowywania leków, stół zabiegowy, lampę bezcieniową, lampę bakteriobójczą, inkubator dla małych zwierząt, sejf do przechowywania leków psychotropowych i psychoaktywnych, sterylizator narzędzi, wagi dla zwierząt, zlew z bieżącą wodą, podajniki ze środkami myjącymi i dezynfekcji, pojemniki na odpady, sprzęt i urządzenia do przechowywania produktów leczniczych i artykułów sanitarnych, sprzęt do dożylnego podawania leków.

Stwierdzono również, że na wyposażeniu Schroniska znajduje się m. in.: samochód osobowo-towarowy wykorzystywany do transportu zwierząt, klatki przenośne dla zwierząt w różnych rozmiarach oraz wyodrębnione i opisane miejsce do przechowywania odpadów przeznaczonych do utylizacji wraz z chłodniami.

Prowadzony w Schronisku gabinet weterynaryjny posiadał zgody⁹ Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego na posiadanie i stosowanie w celach medycznych środków odurzających i substancji psychotropowych. Użycie wymienionych środków było ewidencjonowane przez lekarza weterynarii w prowadzonym przez niego rejestrze.

(akta kontroli str.123-146)

W okresie objętym kontrolą Schronisko nie było kontrolowane przez instytucje administracji publicznej w zakresie postępowania ze zwierzętami dzikimi.

(akta kontroli str.219-351)

Schronisko funkcjonuje w oparciu o regulamin¹⁰, w którym określono m.in.: realizowane zadania, organizację Schroniska, harmonogram dziennych prac związanych z obsługą zwierząt, obowiązki personelu, procedurę przyjmowania zwierząt do Schroniska, zasady dotyczące: opieki lekarsko-weterynaryjnej, czystości

⁹ Wydawane w latach 2016, 2017, 2018.

¹⁰ Regulamin dla Schroniska dla Zwierząt prowadzonego przez TOZ i SOZ z siedzibą w Siemianicach

i pielęgnacji zwierząt, wydawania zwierząt, usypiania zwierząt, opłaty za usługi Schroniska oraz godziny przyjęć interesantów.

Schronisko działa w oparciu o pracę pracowników etatowych oraz wolontariuszy, według harmonogramów miesięcznych. Pracownicy Schroniska¹¹ pracują w systemie trózmianowym¹².

W zakresie uwzględnienia w organizacji pracy Schroniska pomocy zwierzętom dzikim Prezes wyjaśniła, że po otrzymaniu zgłoszenia dotyczącego konieczności podjęcia interwencji, na miejsce udaje się pracownik Schroniska, który po rozpoznaniu sytuacji podejmuje decyzję o koniecznych do podjęcia działaniach w konsultacji z kierownikiem Schroniska lub lekarzem weterynarii. W przypadku, gdy interwencja dotyczy rannego zwierzęcia, każdorazowo transportowane jest ono do lekarza weterynarii, który podejmuje działania diagnostyczne. Podjęta interwencja odnotowana zostaje w Rejestrze Interwencji. Zdaniem Prezes, TOZ podejmował każdą uzasadnioną interwencję, jeżeli dotyczyła ona rannego zwierzęcia dzikiego na terenie Miasta Słupska. Uzasadniona interwencja to taka, która dotyczy zwierząt poszkodowanych na terenie Miasta Słupska.

(akta kontroli str.147-152, 161-163, 428-436)

W latach 2017 i 2018 Rejestr Interwencji (dalej: „rejestr”) prowadzono w formie zeszytu, odrębnie dla każdego roku. W 2017 r. dokonano 661 wpisów dotyczących podejmowanych interwencji, a w 2018 r. 588 wpisów.

W rejestrach odnotowywano: kolejny numer wpisu, datę, informacje o osobie/podmiocie zgłaszającym, numer telefonu, krótki opis, czego dotyczy interwencja, rezultat interwencji oraz podpis osoby realizującej interwencję.

Od września 2018 r. (od daty obowiązywania nowej umowy) rejestr prowadzony był na odrębnych kartkach, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do umowy na prowadzenie Schroniska dla zwierząt w Słupsku z dnia 01.09.2018 r.

W rejestrze, prowadzonym wg ww. wzoru przewidziano odnotowywanie następujących informacji: kolejny numer wpisu, datę interwencji, miejsce interwencji, powód interwencji, wynik interwencji, gatunek zwierzęcia, którego dotyczyła interwencja oraz opis zwierzęcia.

W rejestrze prowadzonym w ramach umowy z dnia 01.09.2018 r. numeracja interwencji prowadzona jest odrębnie dla każdego miesiąca.

W 2019 r. do dnia przeprowadzenia oględzin¹³ w rejestrze odnotowano 199 wpisów.

W rejestrach nie podawano informacji, czy interwencja dotyczy zwierzęcia dzikiego oraz czy należy ono do gatunku prawnie chronionego. Stwierdzono ponadto, że na ogół nie zamieszczano precyzyjnej informacji w zakresie gatunku zwierzęcia a jedynie informację ogólną np. ptak, mewa itp.

W okresie objętym kontrolą rejestry prowadzone były wyłącznie w formie papierowej.

Z prowadzonego rejestru wynika, że w części przypadków pracownik przybyły na miejsce interwencji nie stwierdził obecności zwierzęcia lub zwierzę nie było ranne. Stwierdzono również trzy przypadki przekazania zwierząt do ośrodków zajmujących się ich rehabilitacją.

¹¹ Łącznie 13 osób.

¹² R-6:00 – 14:00, P-14:00 – 22:00, N-22:00 – 6:00.

¹³ Oględziny rejestrów przeprowadzono w dniu 24.05.2019 r.

(akta kontroli str.164-183,472)

Odnosnie sposobu prowadzenia rejestru Prezes wyjaśniła, że wypełniają go pracownicy, którzy faktycznie wyjeżdżają do potrzebującego pomocy zwierzęcia. Do tej pory, w ramach realizowanych umów na prowadzenie Schroniska, nie było wymagań ze strony Urzędu Miasta Słupska dotyczących dokładniejszego dokonywania wpisów w rejestrze. Jak wyjaśniła Prezes, w celu usprawnienia pozyskiwania informacji z rejestru, zostanie wprowadzony obowiązek uszczegóławiania wpisów.

(akta kontroli str.434-436)

Dokumentacja medyczna w zakresie podawanych zwierzęciu leków prowadzona jest przez lekarza weterynarii w formie elektronicznej. W przypadku korzystania z usług zewnętrznych gabinetów weterynaryjnych, dokumentacja medyczna dotycząca zwierząt trafiających do Schroniska prowadzona jest w tych gabinetach.

(akta kontroli str.203-2018, 428-433)

Jak wyjaśniła Prezes, liczba eutanazji w stosunku do wszystkich interwencji weterynaryjnych w okresie objętym kontrolą przedstawia się następująco: 2017 - w tym roku nie prowadzono szczegółowej ewidencji losu zwierzęcia, 2018 – 50% eutanazji, 2019 – 50% eutanazji. W pozostałych przypadkach zwierzęta otrzymały pomoc medyczną i były wypuszczone w miejsce bytowania.

Według wyjaśnień Prezes, o eutanazji w każdej sytuacji, w stosunku do każdego zwierzęcia dzikiego potrzebującego pomocy, decyzję podejmował lekarz weterynarii na podstawie przeprowadzonego badania. Decyzja o eutanazji leży wyłącznie w kompetencji lekarza weterynarii.

(akta kontroli str.428-433, 471-472)

Lekarz weterynarii zatrudniony w Schronisku wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą występowały przypadki eutanazji zwierząt dzikich objętych ochroną.

(akta kontroli str.421-422)

TOZ nie występował do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o zgodę na eutanazję zwierząt z gatunków objętych ochroną ścisłą, częściową lub ścisłą i częściową na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 1 i 2 i ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁴

Prezes wyjaśniła, że TOZ nie występował do GDOŚ lub RDOŚ o zgodę na eutanazję zwierząt z gatunków objętych ochroną ścisłą, częściową lub ścisłą i częściową. W szczegółowych wymaganiach znajdujących się w ogłoszeniu konkursowym Miasto Słupsk nie wskazało konieczności wystąpienia do GDOŚ lub RDOŚ. TOZ, zajmując się na co dzień zwierzętami domowymi, nie posiadał wiedzy o powyższej potrzebie. Z uwagi na fakt, że zdecydowana większość zwierząt dzikich, które trafiają pod opiekę stowarzyszenia w ramach realizacji zadań:

– "Zapewnianie opieki zwierzętom bezdomnym i zapobieganie bezdomności zwierząt poprzez prowadzenie schroniska dla zwierząt w Słupsku" oraz

¹⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, ze zm.

– "Zapewnienie opieki zwierzętom bezdomnym w schronisku dla zwierząt"

to ofiary wypadków komunikacyjnych, posiadające ciężkie obrażenia ciała, uniemożliwiające im powrót do zdrowia, tym samym samodzielną egzystencję w środowisku naturalnym, TOZ w powyższej sytuacji kieruje się art. 33 ust. 3 ustawy o ochronie zwierząt, tzn: "W przypadku konieczności bezzwłocznego uśmiercenia w celu zakończenia cierpień zwierzęcia potrzebę jego uśmiercenia stwierdza lekarz weterynarii". Uśmiercenie zwierzęcia w przypadku odczuwania przez niego cierpienia, nieustającego bólu jest moralnym obowiązkiem lekarza weterynarii.

(akta kontroli str.434-436)

Zatrudniony w Schronisku lekarz weterynarii wyjaśnił, że kwalifikując zwierzę dzięki do eutanazji kierowano się wyłącznie jego szansą na przeżycie oraz zdrowym rozsądkiem. Stwierdził, że nikt nie robi takich zabiegów dla przyjemności. Podejmując decyzję o eutanazji chodzi o skrócenie cierpienia zwierzęcia. Gatunek w tym przypadku nie miał znaczenia.

(akta kontroli str.421-422)

Odpady weterynaryjne oraz odpady pochodzenia zwierzęcego, w tym martwe zwierzęta, odbierane były ze Schroniska, na podstawie zawartych umów, przez firmy zajmujące się utylizacją tego typu odpadów.

(akta kontroli str.185-193)

Odnosnie postępowania z odpadami weterynaryjnymi w Schronisku Prezes wyjaśniła, że na jego terenie obowiązują następujące procedury: w gabinecie weterynaryjnym znajdują się pojemniki (czerwone) przeznaczone do tego celu. Umieszczane są w nich między innymi zużyte igły, ampułki po lekach, tj. wszystko to, co może spowodować skaleczenie człowieka. Pozostałe odpady weterynaryjne, np. opakowania po lekach, wlewniki, opatrunki, strzykawki, są gromadzone w specjalnie przeznaczonych do tego workach (koloru czerwonego). Odpady odbierane są przez firmę utylizacyjną według potrzeb.

W zakresie postępowania z odpadami pochodzenia zwierzęcego, w tym z martwymi zwierzętami, obowiązuje następująca procedura: martwe zwierzęta umieszczane są w specjalnie przeznaczonych do tego zamrażarkach (schronisko posiada dwie takie zamrażarki), które znajdują się w osobnym pomieszczeniu. Dostęp do zamrażarki ma tylko i wyłącznie służba weterynaryjna, tj. lekarz weterynarii pracujący w Schronisku i technicy weterynarii. Odpady medyczne pochodzenia zwierzęcego umieszczane są w specjalnym worku na odpady medyczne, a następnie w zamrażarce, w specjalnie przeznaczonym do tego pomieszczeniu. Odbiór odpadów następuje według potrzeb, o takim zdarzeniu informowany jest Powiatowy Lekarz Weterynarii, sporządzany jest także protokół z przekazania odpadów. Zwierzęta, które są poddawane eutanazji w przychodni weterynaryjnej, są też przez przychodnię oddawane do utylizacji.

(akta kontroli str.428-433)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w zakresie objętym kontrolą, NIK nie formułuje uwag ani wniosków.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Gdańsk, 17.06.2019 r.

Kontroler
Piotr Lewandowski
doradca techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

2 up.

WICEDYREKTOR DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

Ewa Duszkiewicz

.....
podpis

